

Рис. 2. Результати діагностики учнів другого класу по кожному субтесту

Список використаних джерел та літератури:

1. Елисеєв О. П. Практикум по психології личности / О. П. Елисеєв. – СПб., 2003. – С. 342–370.
2. Фурман А. В. Роль і функції проблемної ситуації в навчанні / А. В. Фурман // Психологія. – Вип. 27. – С. 40–52.
3. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Інтелект>.
4. <http://www.teacher.in.ua/navchalna-robota/kalendarne-planuvanja/kalendarnii-plan-ja-ukra-na-2-klas.html>.

Анотація

А.Ю.Кинешева

Опытнo-экспериментальная диагностика интеллектуального уровня младших школьников на уроках природоведения

Представлены результаты опытнo-экспериментальной диагностики интеллектуального уровня младших школьников на уроках природоведения средствами проблемного тестирования.

Ключевые слова: диагностика, интеллектуальный уровень, проблемное тестирование, природоведение.

Summary

A.Yu.Kinesheva

Research and Experimental Diagnostics of Intellectual Level of Primary School Pupils at Natural History Lessons

The results of research and experimental diagnostics of the intellectual level of primary school children at natural history lessons by means of the problem testing are offered.

Key words: diagnostics, intellectual level, problem tests, natural history.

Дата надходження статті: „16” березня 2012 р.

УДК 37.018.1:796.011.3

Г.П.КОВАЛЬЧУК,
кандидат педагогічних наук
(м.Кам'янець-Подільський)

Проблема фізичного виховання учнів 7-9 класів у сім'ї

У статті розглядається проблема фізичного виховання підлітків у сучасній сім'ї. Автором розкрито потенційні можливості підвищення ефективності впливу родини на фізичний розвиток учнів 7-9 класів.

Ключові слова: фізичне виховання, сім'я, зміцнення здоров'я школярів, фізична культура, фізичні вправи, завдання фізичного виховання.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Фізичне виховання молодого покоління в Україні є одним із пріоритетних напрямків реформування сучасної освіти. Це зазначено у низці програмно-нормативних документів, насамперед у цільовій комплексній програмі Закону України „Про фізичну культуру і спорт”, Концепції фізичного виховання в системі освіти України, Національній доктрині розвитку освіти України ХХІ століття, Державній програмі розвитку фізичної культури та спорту на

2007-2011 роки, Державних вимогах до навчальних програм із фізичного виховання в системі освіти тощо.

Проте заходи, що вживаються на державному рівні з метою покращення фізичного стану школярів, не забезпечують позитивних зрушень без пошуку шляхів оптимізації фізичного виховання у загальноосвітніх закладах і сім'ї. Малорухливий спосіб життя школярів, навчальні перевантаження, характер сучасних домашніх умов проживання, недосконалість традиційної системи фізичного виховання приховують у собі загрозу для здоров'я учнів. За результатами дослідження (С.Поспелова, Р.Поташнюк, В.Язловецький) встановлено, що причинами різноманітних відхилень у фізичному розвитку і стані здоров'я дітей є: не достатня рухова активність, обсяг якої з кожним роком зменшується; невідповідність дітей самостійно піклуватися про своє фізичне вдосконалення (О.Дубогай, О.Козленко); недостатня увага учителів і родини до проблеми виховання у молодших школярів позитивного ставлення до зміцнення свого здоров'я (В.Лесик, А.Мерлан, С.Корнієнко).

Такий стан проблеми вимагає пошуку більш досконалих форм і методів фізичного виховання та зміцнення здоров'я школярів. Одним з найбільш ефективних шляхів загального охоплення дітей шкільного віку систематичними заняттями фізичними вправами є фізичне виховання, що здійснюється в родині під керівництвом і контролем батьків та близького родинного оточення. Для збереження та зміцнення здоров'я школярів серед пріоритетних напрямів фізичної культури – є організація профілактичної роботи у сім'ї та співпраця батьків з вчителями фізичної культури. Ця проблема і досі залишається актуальною. Разом з вчителями батьки повинні забезпечити умови для гармонійного розвитку і правильного виховання дітей в умовах сім'ї. Особливо актуального значення набуває в підлітковому віці, в період максимальних темпів природного розвитку майже усіх систем організму, у якому, таким чином, створюється сприятливі біологічні передумови для успішного фізичного розвитку особистості.

Аналіз досліджень і публікацій... Фізичне виховання в сім'ї було предметом дослідження А.Атаєва, Е.Вільчовського, Л.Волкова, М.Данилевич, О.Дубогай, А.Грицюк, Г.Голоборотько, М.Козленка, С.Корнієнко, В.Лесик, А.Мерляна, А.Свиридова, Б.Сермеєва, В.Сухомлинського та ін. Вони відзначають актуальність проблеми виховання у дітей і молоді активного ставлення до фізичної культури і спорту. При цьому сім'я є найважливішою ланкою в загальній системі виховання дітей, вона контролює усі сторони їх життя, а фізичне виховання школярів може бути ефективним лише за умови спільної діяльності школи та сім'ї. Останній належить особливо велика роль у процесі фізичного розвитку дітей, оскільки значну частину часу дитина перебуває під наглядом батьків. Незважаючи на значні наукові доробки в результаті проведених досліджень та їх впровадження, в сучасних умовах розбудови національної школи України залишається ще багато невирішених питань. Не є винятком і проблема активізації батьків до залучення дітей до систематичних занять фізичною культурою.

Формулювання цілей статті... Отже **метою** нашої статті є наукове обґрунтування впливу сім'ї на фізичне виховання дітей та ролі сімейного середовища, спрямованого на забезпечення активного відпочинку та підвищення фізичної активності підлітків.

Виклад основного матеріалу... Феномен „сім'я – родина” найбільш точно віддзеркалює своєрідність української ментальності у зв'язку з визначенням неповторного впливу на становлення особистості генетично наближеного мікросоціуму. Надаючи великого значення вихованню в житті людини, К.Ушинський відзначав, що „єдині вихователі людини і що такими ж сильними, а можливо, і значно сильнішими вихователями його є вихователі не навмисні: природа, сім'я, суспільство...” [5, с.196].

Кожна людина – унікальна індивідуальність, і саме сім'я у спроможі її благодійно оберігати, розвивати, сприймати її як святість. Крізь призму цих положень є доречним розглядати глибинний смисл позиції К. Ушинського, щоб і школа, тобто наступне за родинним „місце перебування” дитини, була також пройнята сімейним духом, була щонайбільш схожа на сім'ю. В сім'ї „Фізична праця необхідна для розвитку і підтримання в тілі людини фізичних сил, здоров'я і фізичних здібностей, і цього доводити немає потреби” [6, с.108].

Формування потреби у фізичному вдосконаленні залежить від ефективності навчально-виховного процесу в школі, виховання в родині, дотримання дитиною гігієнічних норм і, перш за все, наявності позитивної мотивації у самовдосконаленні. Тому цілком зрозумілим є той факт, що ідея фізичного і духовного вдосконалення знайшла своє відображення в теоретичній спадщині представників української науково-педагогічної думки (Г.Ващенко, О.Духнович, М.Корф, С.Русова, Г.Сковорода, Я.Чепіга та ін.) і має визначне значення для сучасної національної школи України.

У працях видатних педагогів радянського періоду П.Блонського, О.Захаренка, С.Шацького, А.Макаренка, В.Сухомлинського, І.Ткаченка та ін. особливу увагу приділено формуванню особистої активності дитини, тобто, виробленню у неї суспільно корисних потреб, спрямованих на вдосконалення особистості дитини в цілому і фізичного зокрема. Так, П.Блонський вважав, що найважливіше завдання фізичного виховання в сім'ї і школі полягає в тому, щоб навчити дітей оберігати себе від

хвороб, формувати санітарно-гігієнічні навички та культуру поведінки. Головне завдання фізичного виховання школярів А.Макаренко вбачав в утвердженні чітко спланованого режиму дня, в широкому використанні рухливих ігор, туристичних подорожей, іграх вдома і на повітрі тощо, а фізичні вправи повинні стати для дітей першочерговою потребою.

Серед багатьох питань педагогічної науки, що привертала увагу українського педагога-новатора – В.Сухомлинського, однією з головних була проблема фізичного виховання школярів. Вважаючи здоров'я визначальним фактором успішного навчання і розвитку дітей, він шукав шляхи його поліпшення. Рекомендації Василя Олександровича ґрунтуються на спільному розв'язанні проблеми фізичного виховання, збереження здоров'я основою життєдіяльності у школі і сім'ї: „Заняття фізкультурою і спортом відіграють певну роль у всебічному розвитку учнів лише тоді, коли вся навчально-виховна робота пройнята турботою про здоров'я” [4, с.140].

Досліджуючи причини неуспішності і другорічництва, Василь Олександрович прийшов до висновку, що „у 85 процентів невстигаючих і відстаючих головна причина відставання, незнання, незадовільної роботи на уроках і вдома, другорічництва – поганий стан здоров'я, є якесь захворювання чи нездужання, найчастіше зовсім непомітне для лікаря, таке, що піддається діагностуванню тільки в результаті спільних зусиль матері, батька, лікаря і вчителя” [4, с.125].

Найважливіша соціальна функція сім'ї – виховання і розвиток дітей, соціалізація підростаючого покоління. Не менш важливу роль має відношення батьків до виховання дитини засобами фізичної культури, як фактора, що визначає в подальшому моральний і фізичний потенціал людини, її трудову виробничу діяльність. Особливу роль у цьому плані має особливий приклад батьків, їх ставлення до занять фізичною культурою в умовах сім'ї. „Виховний потенціал сім'ї і ефективність його реалізації обумовлені соціальними факторами об'єктивного і суб'єктивного характеру. До них відносяться: фактори макросередовища і ті зміни, які в ньому проходять; структура сім'ї (повна або неповна, багатодітна або малодітна); матеріальні умови життєдіяльності сім'ї (рівень прибутків, житлові умови, благоустрій побуту тощо); особистісні характеристики батьків (соціальний статус, рівень освіти, загальна і психолого-педагогічна культура, орієнтації і установки на виховання і освіту дітей); психологічний клімат в сім'ї, система і характер взаємовідносин між її членами, їх загальну діяльність; допомога сім'ї з боку суспільства і держави в освіті дітей, соціалізації підростаючого покоління” [1, с.140].

Одним із важливих аспектів масової фізичної культури є заняття в домашніх умовах, в сімейному середовищі, спрямовані на забезпечення активного відпочинку, оздоровлення старших підлітків, їхнє загартування. Фізична активність є одним із могутніх засобів попередження захворювання, зміцнення захисних функцій організму, підвищення працездатності і витривалості. Варто завжди пам'ятати, що головне в заняттях фізичною культурою і спортом – системність і регулярність. Такі заняття можуть бути органічною частиною щоденного життя і побуту кожної української родини.

З метою вивчення питання фізичного виховання підлітків у сім'ї нами було здійснено опитування батьків у ЗОШ №№5,10 м.Кам'янця-Подільського та Маківського і Шатавського НВК Дунаєвського району Хмельницької області за розробленими питаннями анкети. Анкетування проводилося анонімно на батьківських зборах з обов'язковою попередньою консультацією. Батькам було запропоновано питання, на які вони повинні були відповісти, вибираючи один з трьох варіантів відповіді: „так”, „ні” або „не визначилися”. В дослідженні брали участь 246 респондентів (батьки учнів 7-9-х класів). Результати анкетування показані на таблиці 1.

Таблиця 1

	ПИТАННЯ анкети	ВІДПОВІДІ у %		
		так	ні	не визначилися
1.	Чи займаєтесь Ви зараз певним видом спортивної діяльності?	8,5	91,5	-
2.	Чи відвідує спортивні секції Ваша дитина?	21,6	78,4	-
3.	Проводите Ви вдома з вашою дитиною ранкову зарядку, фізкультхвилинки, фізкультпаузи?	11,2	88,8	-
4.	Чи завжди у вихідні дні Ви з дитиною здійснюєте прогулянки, йдете в похід, влаштовуєте екскурсії вихідного дня?	32,0	68,0	-
5.	Слідкуєте Ви за збалансованим режимом харчування (достатньо білків, жирів, вуглеводів)?	23,7	66,1	10,2
6.	Чи проводяться у Вашій сім'ї процедури загартування, наприклад: повітряні ванни,	24,1	75,9	-

	обтирання, обливання холодною водою?			
7.	Чи займається Ваша дитина самостійно фізичними вправами?	12,9	87,1	-
8.	З яких видів спорту відвідуєте Ви разом із сім'єю спортивні змагання?	17,0	83,0	-
9.	Вважаєте Ви за необхідними заняття фізичною культурою та спортом?	96,3	3,7	-
10.	Чи є мотивація до занять фізичною культурою з метою – збереження здоров'я та розвитку фізичних якостей?	100	0	-
11.	Чи вважаєте Ви об'єм фізичного навантаження на заняттях фізичною культурою надмірним?	37,9	43,2	18,9
12.	Чи займайтесь Ви або займались раніше будь-яким видом спортивної діяльності?"	10,3	89,7	-

Аналіз анкет вказує на те, що батьки переважно розуміють важливість фізичної культури в житті кожного підлітка та налаштовані позитивно до уроків фізвиховання, участі дітей у відвідуванні роботи спортивних гуртків, секцій та співпраці у цій справі зі школою. Стосовно мотивації до уроків та позаурочних занять фізичною культурою, то абсолютно усі респонденти позитивно висловились за зміцнення здоров'я та розвиток фізичних якостей (100%); 96,3% батьків вважають необхідними і корисними заняття фізичною культурою. На інші питання позитивних і схвальних відповідей батьків було значно менше, що є свідченням недостатньої інформованості їх про важливу роль фізичної культури у життєдіяльності кожної дитини та тих негативних наслідків, які можуть спричинити фізичне ослаблення самої дитини. Так, на питання „Чи займайтесь Ви або займались раніше якимось видом спортивної діяльності?” тільки 10,3% батьків відповіли – так, а 89,7% – ні, а це, в свою чергу, могло би бути чудовим особистим прикладом для власної дитини. На питання „Чи відвідує Ваша дитина спортивні секції?” 21,6% респондентів відповіли – „так”, 78,4% – „ні”. На запитання „Проводите Ви вдома з вашою дитиною ранкову зарядку, фізкультхвилинки, фізкультпаузи?”, а також „Чи займається Ваша дитина самостійно фізичними вправами?”, відповіли „так” лише 11,2% і 12,9% відповідно, а 88,8% і 87,1% – „ні”. Практично однакові відповіді на питання щодо проведення активного відпочинку у вихідні дні та збалансованого харчування: біля 32% і 23,7 відповіли – „так”, і 68% і 66,1– „ні” та 10,2% не визначились. Що стосується загартовуючих процедур, то тут також невисокий рівень усвідомлення великого значення цих заходів: 24,1% відповіли – „так” і 75,9% – „ні”. Одним з найважливіших питань анкети стало питання щодо думки батьків стосовно надмірності навантажень на уроках фізичної культури. Відпові респондентів розподілилися практично порівну: 43,2% вважають його недостатнім, 37,9% – достатнім, а 18,9% – не змогли визначитися.

Таким чином, результати дослідження показали, що не в усіх сучасних українських сім'ях рівень організації фізичної культури відповідає вимогам часу. Суб'єктивне відношення батьків до фізичної культури і до занять фізичними вправами і спортом дітей визначається як детермінант їх культурної активності в сім'ї і важливу умову, що вивчає і оптимізує фізкультурно-спортивну діяльність їх дітей. На жаль, більшість батьків вважають заняття фізичними вправами та спортом марнотратством. Вони радіють, коли їхня дитина з ранку до вечора зайнята розумовою працею, комп'ютером, музикою, малюванням. Але ж недоліки рухової активності створюють передумови ослаблення організму, розвитку різноманітних захворювань. Тому фізичне виховання – запорука здорової працездатності старших, що вимагається не лише добором фізичних вправ, а й правильною методикою, кваліфікованим керівництвом шкільного педагогічного колективу, вчителя фізичної культури. Важливе значення має також підтримка з боку батьків усіх рекомендацій школи і позашкільних навчальних закладів із фізичного виховання школярів. При цьому батькам підлітків необхідно пам'ятати, що велике значення для фізичного виховання у сім'ї має їх особистий приклад, демонстрування чи захоплення відповідним видом спорту, дотримування здорового способу життя. При цьому ні в якому разі не пригнічувати прагнення дитини до фізичної досконалості та бажання займатись тим чи іншим видом спорту.

Обов'язковою умовою правильного фізичного виховання підлітків є лікарсько-педагогічний контроль. Він допомагає здійснювати педагогічний процес із більшим оздоровчим ефектом, визначати для кожного школяра норми навантаження для зайняття фізичними вправами, враховуючи стан здоров'я, рівень фізичного розвитку і рівень фізичної підготовки. Принцип оздоровчого напрямку потребує відводити в розпорядку дня школяра достатньо часу для фізичних вправ. Вони позитивно впливають на ріст, на симетричний розвиток тіла, попереджують та усувають деякі порушення

правильної статури; запобігають появі гіподинамії. Достатній руховий режим має задовольняти природну потребу школярів у рухах, не допускаючи при цьому дитячої втоми.

Дотримання принципу оздоровчого напрямку в процесі фізичного виховання підлітків у сім'ї потребує створення позитивних емоцій під час занять фізичними вправами. При виконанні вправ необхідно звертати увагу на правильне дихання – дихати глибоко, спокійно, не забуваючи про повний видих. Важливо також уникати зайвих рухів суглобів (наприклад, згинання колін, виконуючи рухи для тулуба). Складаючи комплекси ранкової гігієнічної гімнастики необхідно враховувати певні вимоги до змісту і характеру вправ. Вправи потрібно підбирати з урахуванням того, щоб у них були задіяні основні групи м'язів і системи організму. Варто також враховувати позитивний вплив емоцій на функції важливих органів і на власне спосіб поведінки учнів при виконанні вправ, оскільки прояв негативних емоцій порушує нормальний хід нервових процесів, шкодить здоров'ю дітей.

Для зміцнення здоров'я, нормального розумового і фізичного розвитку дитини, встановлення необхідного ритму організму, неабияке значення має вірно організований режим дня, дотримання якого передбачає регулярне харчування, повноцінний сон, достатній для поновлення сил відпочинок, посилену працю, виконання правил особистої та суспільної гігієни. Організація правильного режиму дня школярів неможлива без постійного зв'язку школи з сім'єю. Це важливий фактор не тільки виховання, а й фізичного розвитку, розумової працездатності й успішності учня. Якщо для підлітків існує певний розклад дня під час перебування у школі, з дотриманням його виконання, під контролем вчителів, класних керівників, вихователів, то період до початку уроків та після школи залежить лише від батьків. Важливим також є забезпечення раціонального, правильного харчування, гігієни побуту, загартування підлітків. Дотримання цих норм не тільки зміцнює здоров'я школярів, але й привчає їх до точного виконання порад старших, дисциплінує, позитивно впливає на поведінку в школі та за місцем проживання.

Завдання фізичного виховання у сім'ї можуть успішно вирішуватися тільки за умови спільної роботи зі школою. Можливості й умови для фізичного виховання школи і сім'ї різні. По-різному вирішуються і завдання. Навчає школярів руховим діям переважно школа. Для загартування організму, формування правильної постави, розвитку рухових та інших якостей у школи і сім'ї можливості приблизно однакові. Для відпрацювання в підлітків навичок культурного проведення дозвілля і формування гігієнічних навичок сім'я має кращі умови, ніж школа. Тому батьки мають можливість створювати дітям належні умови для збереження і зміцнення здоров'я, їхнього нормального фізичного розвитку та профілактики захворювань, щоденно керувати фізичним вихованням своїх дітей. При цьому підліткам потрібна допомога батьків у придбанні спортивного інвентарю, обладнання, у виборі місця занять, у складанні програм тренувань, в організації ранкової зарядки, в оцінці фізичного розвитку, в підготовці екскурсій і туристських подорожей та ін.

В умовах сімейного виховання можна охопити майже всіх підлітків щоденними заняттями фізичними вправами. Батьки можуть навчити своїх дітей плавати, ходити на лижах, кататися на ковзанах, бігати, виробити правильну статуру та ін. У фізичному вихованні підлітків у сім'ї можуть бути використані різні форми занять фізичними вправами – від простих (ранкова зарядка) до складних (тренування з обраного виду спорту). Можна рекомендувати батькам такі форми занять фізичними вправами для старших підлітків у сім'ї: 1) ранкова гігієнічна гімнастика; 2) ранкова спеціалізована гімнастика; 3) фізкультурні хвилинки; 4) заняття загальною фізичною підготовкою; 5) самостійні тренувальні заняття; 6) участь у змаганнях; 7) прогулянки (пішохідні, велосипедні, лижні); 8) процедури загартування; 9) туризм; 10) рухливі й спортивні ігри. Але й варто пам'ятати, що вибір форм фізичного виховання підлітків у сім'ї залежить від їхнього віку, статі, стану здоров'я і фізичної підготовленості [2, с.78].

Фізичне виховання в сім'ї передбачає збереження і зміцнення здоров'я; підвищення фізичної та розумової працездатності; загартування організму, підвищення його адаптаційних можливостей, опірності; всебічний фізичний розвиток, що є критерієм якості і ефективності системи фізичного виховання дітей загалом; розвиток у дітей рухових якостей за рахунок систематичного виконання фізичних вправ; озброєння дітей теоретичними знаннями з валеології, гігієни, фізичної культури й спорту; виховання у дітей стійкого інтересу, потреби до систематичних занять фізичними вправами; можливе усунення недоліків та вад фізичного розвитку (порушення постави, плоскостопості тощо) [3, с.46].

Висновки... Отже, фізичне виховання дитини у сім'ї – це постійна турбота про охорону її здоров'я, створення нормальних умов для життя, які б сприяли нормальному фізичному розвитку та загартуванню організму, виконання усіх правил гігієни, встановлення відповідного розпорядку в навчанні, відпочинку та сні, а також відповідну організацію занять дітей іграми та фізичними вправами. При свідомому та активному сприянні батьків заняття фізичною культурою можуть перерости у природну потребу кожної дитини. В майбутньому багато потрібно ще зробити для усвідомлення, що не тільки на плечах вчителів лежить фізичне виховання дітей, але й батьки самі

повинні відповідати за фізичний розвиток своїх дітей, самі займатися якимось видом спортивної діяльності, підтримувати фізичну форму, спонукати дітей до самостійних занять фізичними вправами.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дубогай А. Д. Физкультура: Мы и дети / Дубогай А. Д., Мовчан Л. М. – К. : Просвещение, 1989. – 218 с.
2. Савченко А. П. Фізичне виховання учнів 8-9 класів : посіб. / А. П. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 144 с.
3. Сермеев Б. В. Физическое воспитание в семье / Сермеев Б. В., Атаев А. К., Мерляев А. В. – К. : Здоров'я, 1986. – 291 с.
4. Сухомлинський В. О. Павлівська середня школа / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 4. – С. 7–390.
5. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антрології / К. Д. Ушинський // Вибр. педагогічні твори : у 2 т. – К., 1983. – Том. 1. – С. 192–471.
6. Ушинський К. Д. Праця в її психічному і фізичному значенні / К. Д. Ушинський // Вибр. педагогічні твори : у 2 т. – К., 1983. – Т. 1. – С. 104–120.

Анотація

Г.П.Ковальчук

Проблема физического воспитания учеников 7-9 классов в семье

В статье рассматривается проблема физического воспитания подростков в современной семье. Автором раскрыты потенциальные возможности повышения эффективности влияния семьи на физическое развитие учеников 7-9 классов.

Ключевые слова: физическое воспитание, семья, укрепление здоровья школьников, физическая культура, физические упражнения, задания физического воспитания.

Summary

H.P.Koval'chuk

The Problem of Physical Education of Pupils of 7-9 Forms in the Family

The article examines the problem of physical education of teenagers in the modern family. The author reveals the potential possibilities of improving of the family impact onto the physical development of 7-9th-form pupils.

Key words: physical education, family, improving of pupils' health, physical training, exercises, physical educational tasks.

Дата надходження статті: „22” березня 2012 р.

УДК 373”312”(045)

ANDRZEJ KOKIEL,

*doktor nauk humanistycznych
(Szczecin, Polska)*

Szkoła wobec tradycji i wyzwań współczesności

Niniejsza publikacja ukazuje problematykę szkoły, która została wpisana w proces przemian wywołany rozwojem cywilizacyjnym. Niniejsze tendencje zostały zaprezentowane w odniesieniu do funkcji realizowanych w tych instytucjach pod kątem wyzwań współczesności i oczekiwań społecznych.

Kluczowe słowa: szkoła, funkcje szkoły, nauczyciel, przemiany.

Wszystkie społeczeństwa rozwinięte wypracowały kompleksowy system oświaty, który ma silny wpływ na drogę życiową człowieka¹. Począwszy od wychowania przedszkolnego poprzez szkołę podstawową aż do uczelni kształcących na poziomie wyższym odbywa się proces wszechstronnego rozwoju jednostki. Można powiedzieć, że współcześnie szkoła przekazująca wartości wiedzę i umiejętności daje szansę na usamodzielnienie ekonomiczne ale również stwarza podstawę do samokształcenia, a tym samym dostosowania do szybko zmieniających się realiów społecznych i zawodowych.

Szkoła, zgodnie z myślą W. Okonia jest instytucją oświatowo – wychowawczą zajmującą się kształceniem i wychowaniem, stosownie do przyjętych w danym społeczeństwie celów, zadań i koncepcji oświatowych oraz programów². Cz. Kupisiewicz dodaje, iż jest to instytucja powołana do planowego i systematycznego kształcenia dzieci młodzieży i dorosłych³. Patrząc z nieco innej perspektywy, można stwierdzić, że szkoła to grupa zespolona szczególnego rodzaju więzią wynikającą zarówno z

¹ J. Tillmann, Teorie socjalizacji. Społeczność, instytucja, upodmiotowienie. PWN, Warszawa 2005, s. 113.

² W. Okoń, Nowy słownik pedagogiczny. Żak, Warszawa 2001, s. 383.

³ Cz. Kupisiewicz, O reformach szkolnych. Wybór rozpraw i artykułów z lat 1977 – 1999. [W:] A. Knap, A. Siemak-Tylikowska, M. S. Szymański (red.), Żak, Warszawa 1999, s. 257.